



УДК: 378:63:005.336.3/963.1:657

**РОЛЬ АГРАРНОЇ ОСВІТИ В ЯКІСНОМУ КАДРОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ  
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ**

*Стаднік Л.І., канд. екон. наук, доц. Білоцерківського національного аграрного  
університету*

*У статті зосереджено увагу на проблемних питаннях аграрної освіти і якісного кадрового забезпечення бухгалтерського обліку в аграрних формуваннях. Показано шляхи підвищення якості освіти при підготовці облікових фахівців для аграрного сектору економіки.*

*Вищі аграрні навчальні заклади, облікові кадри, фахівці з обліку і аудиту, сертифікат.*

**Актуальність проблеми.** З розвитком і впровадженням в аграрний сектор економіки високотехнологічних господарських процесів, постала гостра потреба у висококваліфікованих облікових працівниках, які б сприяли покращенню роботи підприємства. Часи, коли бухгалтерія колгоспу налічувала 10 працівників, які займалися вузькими питаннями обліку, вже давно минули. Сучасний бухгалтер повинен досконало знати методіку обліку господарських процесів та слідкувати за змінами, які в ній відбуваються, вміти вести облік за допомогою сучасних комп'ютерних технологій, здійснювати контроль та аналіз в аграрних формуваннях, брати участь у плануванні та управлінні.

Для виконання своїх обов'язків фахівець з обліку і аудиту повинен мати глибокі знання, навички та вміння, які можна набути в результаті здобування освіти та практичного досвіду роботи. Процес підготовки облікових кадрів в нашій державі постійно розвивається і змінюється, а тому на сучасному етапі його не можна вважати досконалим, він потребує удосконалення, чим і пояснюється актуальність даної статті.

**Аналіз останніх досліджень.** Роль освіти та принципи кадрового забезпечення бухгалтерського обліку досліджували вчені Ф. Ф. Бутинець, В. С. Лень, Е. Майер, Р. Манн, Л. К. Сук, Ю. Д. Чацкіс, тощо. Крім того, спостерігаються тенденції адаптації західних методів організації бухгалтерського обліку до вітчизняних умов господарювання. Проте підходи щодо підготовки кадрів, кадрового забезпечення облікового процесу серед науковців викликають багато суперечок.

**Метою дослідження** є аналіз вітчизняних та іноземних підходів до організації бухгалтерського обліку в сучасних аграрних формуваннях, зокрема в частині їх якісного кадрового забезпечення, а також розробка шляхів підвищення якості облікового персоналу.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Для ефективного функціонування усіх складових елементів аграрної економіки, необхідно мати достовірну та об'єктивну інформацію про стан їх розвитку, наявний потенціал, показники господарювання, а також їх формування на підприємстві. Таку інформацію можуть зібрати, опрацювати і надати лише висококваліфіковані працівники бухгалтерського обліку.

В умовах колгоспно-радгоспної системи організації виробництва, в аграрному секторі економіки діяв відомчий підхід до організації бухгалтерського обліку, звітності та контролю. Слід зауважити, що працівники бухгалтерської служби районного управління сільського господарства виконували не тільки функції організації обліку, прийняття, узагальнення та подання у вищі інстанції звітності, а й контролю і, якщо необхідно – дорадчі.

## СЕКЦІЯ 2

### «Удосконалення процесів менеджменту, обліку та аудиту на підприємствах: світовий та вітчизняний досвід»



Також в кожній області функціонували навчальні заклади (підрозділи) післядипломної освіти Мінагрополітики України, які сприяли підвищенню кваліфікації спеціалістів агропромислового комплексу, в тому числі і працівників бухгалтерського обліку. Нині їх налічується 34, але через відсутність фінансування з боку держави, ефективність їх діяльності є низькою.

Щодо вищих аграрних навчальних закладів, то вони готували економістів з бухгалтерського обліку для сільськогосподарських підприємств. Але з часом відбувся перехід від галузевого підходу підготовки до функціонального.

Відчуваючи попит ринкової економіки на працівників обліку високої кваліфікації, на ринку освітніх послуг виникло дуже багато пропозицій з їх підготовки. Фахівців з обліку і аудиту почали готувати новостворені приватні ВУЗи, більшість з яких не мають власної матеріальної бази, кадрового складу, методичного забезпечення й наукових розробок. Також підготовку бухгалтерів проліцензували і акредитували майже всі державні ВУЗи України.

Усі випускники, які здобули повну вищу освіту, незалежно від форми власності навчального закладу (приватна, державна), його акредитації (III-й рівень, IV-й рівень), форми навчання (денна, вечірня, заочна), переліку вивчених дисциплін, одержують диплом єдиного державного зразка. Деякі вчені і практики, посилаючись на зарубіжний досвід, пропонують щоб кожний ВУЗ видавав дипломи власного зразка. До цього ми можемо додати, що бланк диплому повинен мати відповідну форму і обов'язкові реквізити встановлені Кабінетом Міністрів.

У 90-х роках з прийняттям політично-економічного рішення про перехід до ринкових відносин, були узаконені різні форми власності, зокрема, приватна власність, а тому змінилися і виробничі відносини. Усе це вимагало негайного реформування як методології, так і організації бухгалтерського обліку в цілому.

З виданням Указу Президента України „Про перехід України до загальноприйнятої у міжнародній практиці системи обліку та статистики” від 23 травня 1992 р. № 303” було розпочато роботу з удосконалення національної системи бухгалтерського обліку, враховуючи при цьому міжнародні стандарти.

Для реалізації положень цього наказу Кабінет Міністрів України прийняв Постанову „Про концепцію побудови національної статистики України та Державної програми переходу на міжнародну систему обліку та статистики” від 4 травня 1993 р. №326. Спираючись на положення наведеної концепції, була розроблена державна програма переходу України на міжнародну систему обліку та статистики.

28 жовтня 1998 р. Кабінет Міністрів України затвердив Програму реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, згідно з якою одним з важливих завдань реформи є створення національних П(С)БО, а наступного 1999 року 16 липня за № 996-XIV був прийнятий Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Також в цьому році були затверджені національні П(С)БО і новий План рахунків та Інструкція щодо його застосування.

Отже, з розпадом існуючої системи і необхідністю впровадження нововведень в обліку, постала необхідність у відповідній перепідготовці діючих і підготовці нових облікових кадрів.

Координацію цієї роботи взяла на себе створена при Міністерстві сільського господарства України науково-методична Рада з питань обліку, звітності та аудиту в АПВ. До її складу ввійшли керівники бухгалтерських служб системи Міністерства, провідні вчені, бухгалтери найуспішніших підприємств. Враховуючи досвід високорозвинених країн, де методологією обліку і захистом інтересів облікових працівників опікуються відповідні громадські організації, НМР з питань обліку, звітності та аудиту в АПВ у 2003 році ініціювала створення Федерації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України (ФАБФ АПКУ) - всеукраїнської професійної громадської організації, покликаної зберегти і примножити професійні надбання Школи бухгалтерського обліку у сільському господарстві.



**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції  
професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів і студентів  
«Роль інститутів освіти та науки у формуванні інноваційної культури суспільства»**

---

Згідно з рішенням зборів членів Федерації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України в жовтні 2003 року та ініціативи на місцях, в кожній області були створені територіальні відділення даної федерації. Основними завданнями відділень у відповідності до статуту і намірів діяльності ФАБФ АПК України стало підвищення ролі й престижу професії бухгалтера в суспільстві, сприяння удосконаленню професійних знань і кваліфікації бухгалтерам сільськогосподарських підприємств області, провадження наукових розробок за напрямками вдосконалення бухгалтерського обліку, звітності, контролю в аграрному комплексі.

Членами відділень стали науковці та практики, що є фахівцями в галузі бухгалтерського обліку, зокрема – працівники кафедр обліку і аудиту місцевих аграрних ВУЗів і працівники облікових апаратів сільськогосподарських підприємств та управлінь агропромислового розвитку областей.

Співпраця і спілкування в межах діяльності професійної громадської організації науковців та фахівців-практиків на рівні регіону дала можливість проводити наукові дослідження, спираючись на запити і проблеми діяльності сільськогосподарських підприємств областей. Водночас, заходи активу відділень – семінари, тематичні зустрічі, круглі столи – сприяли підвищенню кваліфікації бухгалтерів-практиків, застосуванню єдиних методик складання звітності, ведення обліку.

Діяльність ФАБФ АПК України сприяла налагодженню активної співпраці між відповідальними працівниками Мінагрополітики, Мінфіну, Держкомстату та інших відомств, членами федерації і провідними вченими, що стало наслідком виїзних засідань і Міжнародних науково-практичних конференцій.

Для виконання науково-освітніх завдань федерації було створено Інститут обліку і фінансів (у 2011 р. Інститут обліку і фінансів було включено до складу Національної академії аграрних наук України та підпорядковано Відділенню аграрної економіки і продовольства) та започатковано видання науково-виробничого журналу «Облік і фінанси АПК» (заснований у 2004 р. провідними вищими навчальними закладами України, професійним галузевим громадським об'єднанням – Федерацією аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України та науковими установами Національної академії аграрних наук: ННЦ «Інститут аграрної економіки» та ТДВ «Інститут обліку і фінансів»).

Слід зауважити, що робота Федерації мала позитивні результати в підвищенні якості облікових кадрів. Сьогодні її діяльність спрямована переважно на підвищення кваліфікації облікових і наукових працівників через сертифікацію і видання фахового журналу.

Також на ринку освітніх послуг в даний час пропонують велику кількість курсів, тренінгів, вебінарів з бухгалтерського обліку, звітності, аудиту і плануванню, які не завжди викладаються кваліфіковано і підвищують рівень знань.

Нині роль бухгалтера в діяльності підприємства важко переоцінити. Але, які показники і критерії є визначальними в оцінці рівня професійної підготовки фахівців з обліку? Хочу звернути увагу, що за багато років у світі склалася практика незалежної сертифікації, тобто визначення відповідності певним стандартам бухгалтерів і аудиторів. Сертифікат – це гарантія професіоналізму спеціаліста для роботодавця.

В Україні облікові спеціалісти, які працюють в компаніях з іноземними інвестиціями, уже мають сертифікати високорозвинених країн, але їх мало. Для більшості українських бухгалтерів ці програми недоступні (висока ціна, незнання мови). А без компаній з іноземними інвестиціями наша економіка, на жаль, не обійдеться.

Навики ефективного фінансового менеджменту, володіння Міжнародними стандартами фінансової звітності, знання облікового і податкового законодавства повинні мати тільки незалежне підтвердження. Отже, щоб знання і вміння відповідали високим професійним стандартам, необхідно пройти сертифікацію.

## СЕКЦІЯ 2

### «Удосконалення процесів менеджменту, обліку та аудиту на підприємствах: світовий та вітчизняний досвід»



Більш доступною для наших фахівців з обліку є сертифікація СІРА (Certified International Professional Accountant, «Сертифікований міжнародний професійний бухгалтер») – єдина в Україні російськомовна програма. Навчання та екзамен в рамках СІРА проводяться російською мовою, а оплата – на порядок нижча. Власники сертифікатів САР/СІРА одержують право додавати назву сертифікату до свого підпису, що відповідає міжнародній практиці. Програма СІРА складається з трьох компонентів: навчання, проведення екзаменів і сертифікації.

На нашу думку, необхідно створити Державний електронний реєстр, в який будуть занесені дипломи з додатками про вищу освіту, а також видані сертифікати бухгалтерським і аудиторським працівникам. У такому випадку роботодавець матиме правдиву і оперативну інформацію про потенційного майбутнього облікового працівника. Сертифікація, в свою чергу, вимагатиме не лише підвищення якості знань студентів, а й відповідальності професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів. Адже, коли студенти знатимуть, що їхнє майбутнє працевлаштування залежить не тільки від наявності вузівського диплому, а й від справжніх знань, тоді ставлення до навчання буде більш відповідальним.

**Висновки.** Сільськогосподарським підприємствам, які хочуть бути рентабельними, конкурентоспроможними на ринку, необхідно постійно удосконалювати як систему управління, так і її складову – бухгалтерський облік. Застосовувати комп'ютерні технології обліку можуть лише висококваліфіковані фахівці. А тому професійний рівень облікового персоналу потрібно постійно підвищувати, сприяти в отриманні нових знань. Сучасні знання, в свою чергу, повинні відповідати тенденціям науково-технічного прогресу, розвитку методології науки та змінам у законодавстві, що регулюють діяльність суб'єктів господарювання і бухгалтерську діяльність, зокрема.

Використовуючи можливості інформаційних технологій, в бухгалтеріях аграрних формувань необхідно в першу чергу налаштувати і надати доступ до нормативно-правових та інформаційно-довідкових баз даних і спеціалізованих періодичних видань. Також керівники господарств повинні надавати змогу працівникам бухгалтерії брати участь у нарадах, семінарах з можливістю отримання фахової консультації висококваліфікованих та досвідчених співробітників, а головне – сприяти їх сертифікуванню.

Питання сертифікації бухгалтерів необхідно вирішувати на державному рівні.

#### Список літератури

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» № 996-IV від 16 липня 1999 року. <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Указ президента України «Про перехід України до загальноприйнятої у міжнародній практиці системи обліку та статистики» м. Київ, 23 травня 1992 року №303, <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/303/92>
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про концепцію побудови національної статистики України та Державної програми переходу на міжнародну систему обліку та статистики» від 4 травня 1993 р. № 326  
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/326-93-%D0%BF>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів» від 28 жовтня 1998 р. № 1706  
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-98-%D0%BF>
5. Саблук П.Т. Проблеми реформування бухгалтерського обліку та звітності в Україні // 36. наук. праць. Випуск 17, том 2. – К.-П.: КПДАТУ, 2009. – С.5–8.



**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції  
професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів і студентів  
«Роль інститутів освіти та науки у формуванні інноваційної культури суспільства»**

---

*В статье сосредоточено внимание на проблемных вопросах аграрного образования и качественного кадрового обеспечения бухгалтерского учета в аграрных формированиях. Показаны пути повышения качества образования при подготовке учётных специалистов для аграрного сектора экономики.*

*Высшие аграрные учебные заведения, учетные кадры, специалисты по учету и аудиту, сертификат.*

**THE ROLE OF THE QUALIFIED STAFF IN THE ACCOUNTING PROVIDENCE**

*L.I. Stadnik*

*The article pays attention to the agrarian education questions and qualified staff providence in the agrarian formations. The ways of the education quality increase under accouters training for the agrarian sector of the economics are shown in this article.*

*Higher agrarian institutions, staff, specialists in accounting, certificate.*